

Shimon Peres amb Jordi Pujol.

CULTURA I POLÍTICA EN LA VISITA PRESIDENCIAL

Catalunya a Israel, més enllà del protocol

No era tan sols obligada cortesia de polític allò que impulsà el president Pujol, en tocar terra a l'aeroport Ben Gurion de Tel Aviv, a proclamar la seua simpatia pel l'estat d'Israel i les idees sionistes. D'això, no trigarien molt a adonar-se'n polítics, empresaris, observadors i mitjans de comunicació que han seguit amb creixent interès, al llarg de la passada setmana, el periple del cap de l'executiu català per terres israelianes.

Un viatge breu, iniciat dimarts 5 de maig, que assolí el clímax polític amb l'entrevista que reuní Haim Herzog, president de l'estat israelià, amb Pujol, entrevista d'idèntica durada i similar contingut als que el protocol reserva als caps d'estats estrangers que visiten el país. També el primer ministre, Yitzhak Shamir, i els ministres d'Afers Exteriors Shimon Peres; Indústria, Ariel Sharon; Cultura, Isaac Navon, Agricultura, Comerç i Turisme, han estat interlocutors i amfitrions, al llarg d'aquesta setmana, del president de la Generalitat catalana i el seu seguici.

protocol

La recent visita del president Pujol a l'estat d'Israel, considerada per les autoritats de tots dos països amb un interès que ultrapassa els tòpics protocolaris, ha estat qualificada com una «presa de contacte» d'excel·lent importància.

Nora Aiguadé

Una atenció i un tractament polític d'alt nivell que sorprenghen més d'un dels acompanyants de Pujol, i que en més d'una ocasió aconseguiren de glaçar el diplomàtic somriure amb què l'ambaixador espanyol a Israel, Pedro López Aguirrebengoa, seguia de ben a prop els esdeveniments.

Més d'un centenar de persones —a banda de la seua esposa, Marta Ferrusola, i el seu fill Pere— acompanyaven el president en aquest viatge, en el qual han participat representants del món institucional, empresarial, cultural i científic de Catalunya. Entre els «polítics», tres consellers —els de Cultura, Joaquim Ferrer; Agricultura, Josep Miró, i Ardèvol, i Comerç i Turisme, Joaquim Molins—, diversos directors generals —com Aina Moll, del Departament de Política Lingüística o Giralt Miracle—, el Cap del Servei de Protocol i d'altres alts funcionaris autonòmics.

Pel món empresarial, la representació més nombrosa: una quarantena d'empresaris, del camp de la petita i mitjana indústria autòctona i de molts diversos sectors. Ells eren el suport i l'objecte del contingut econòmic del viatge. Un contingut que s'ha vist reflectit en la signatura de diversos acords de cooperació per la banda institucional —que hauran de rebre el nom tècnic de «declaracions d'inten-

cions», ja que el bo no el permet la legislació espanyola—, i d'alguns contractes, per l'empresarial, a part d'allò tan típic, i d'altra banda tan oportú, que és la constatació que «s'ha trencat el gel». La ufana fabricant d'armilles blindades antibales, una cordial i pintoresca senyora, i un petit fabricant de lents han tornat, ja, amb faves comptades: ella, amb una comanda d'armilles; ell, amb el compromís de fabricar miradors per a totes les portes blindades que fabrique una coneguda empresa israeliana.

També amb faves comptades —faves més etèries, però: acords d'intercanvi, beques i cooperació— han tornat els representants de l'àmbit universitari, científic i de la investigació que acompanyaven el president encapçalats pel rector de la Universitat Autònoma, Pasqual, i el de la Politècnica, Ferraté. Aquest ingredient de la delegació catalana féu el seu agost a l'Institut Weischmann, un dels més importants d'Israel, on mantingueren una llarga reunió amb el claustre de professors, i en diverses universitats i centres d'investigació en tecnologia punta i d'altres disciplines científiques i de producció.

Per la banda cultural, personatges com el professor Joan Baptista Culla, dirigent de l'Associació d'Amistat Catalunya-Israel, que dictà una conferència sobre l'apropament entre Catalunya i Israel, a Jerusalem, o la filòloga Rosa Lluch, que hi presentà el seu *Compendi gramatical de l'hebreu israelià*, primera guia didàctica publicada en català per a l'aprenentatge d'aquest idioma.

Montserrat Caballé, que donà un recital a Tel Aviv, i els responsables de l'exposició sobre Dalí en el seu vessant d'il·lustrador, com també alguns editors, foren altres de les personalitats convidades. Dotzena i mitja de periodistes, dels principals mitjans de comunicació i agències informatives, membres de l'escorta presidencial i de la secretaria de Pujol, completaven el seguici. Una comitiva que arribà a superar en alguns moments del viatge el centenar de persones, i que no trigà a dividir-se, segons els interessos dels components, en dos grups: mentre empresaris i «científics» instal·laven el campament a Tel Aviv, la capital econòmica i industrial, periodistes i gent de la cultura es centrava a Jerusalem, capital política i cultural d'Israel.

Mentre els actes polítics —entrevistes d'alt nivell— i els comercials o d'interès econòmic —com la inauguració per Pujol i Sharon de la fira

Techonology-87 —centraven l'interès informatiu, eren uns altres de ben diferents els que aconseguien de concentrar l'interès humà i anecdòtic de visitants i visitats. Les visites als monuments sagrats de catòlics, jueus i protestants a Jerusalem, que féu el president dimecres, i la conferència de Culla, que féu de presentació al llibre de Rosa Lluch, marcaren el començament dels actes d'«agermanament» cultural i cívic entre dues nacions i dues cultures que tant el president de la Generalitat com el professor Culla, entre d'altres, no deixaren de presentar com a «ben pròximes».

El clímax sentimental, però, arribaria dijous a Beth Semish, una petita localitat a vint quilòmetres de Tel Aviv, on es desplaçà el seguici del president, a fi d'inaugurar el Bosc de Catalunya, nom amb què fou batejada una plantació de 2.000 pins de Jerusalem en els terrenys guanyats al desert que la fundació Keren Kayenet— el Fons Agrari d'Israel— ha omplert en els darrers 85 anys amb més de 200 milions d'arbres. Després de l'acte simbòlic de plantar un pi, el president Pujol pronuncià un discurs, el més emotiu i alhora el de contingut més polític de tot el viatge. La «lliçó moral» del poble israelià, que

ha fet tirar endavant un projecte nacional en base a una força «mística», a una voluntat decidida de constituir una nació i un estat, en fou el tema central; un discurs que presentà el fet israelià com un exemple a seguir pels catalans, establint uns paral·lelismes entre totes dues nacions sobre els quals insistiria ja Pujol al llarg de tot el viatge.

A la immensa plantació de Beth Semish, reflex simbòlic d'aquesta «força mística» a què Pujol es referí com a exemple per als catalans en el seu procés de redreçament nacional, el Fons Agrari d'Israel s'ha ocupat de plantar, d'ençà de la seua fundació, pins que han pagat sovint des de molt lluny jueus i simpatitzants del moviment sionista de tot el món. Entre la comunitat sionista internacional és un costum bastant arrelat celebrar els grans esdeveniments personals i també homenatjar els morts amb la plantació directa o per encàrrec a Keren Kayenet d'un o més pins a Beth Semish. Pagant un preu simbòlic, aquesta mateixa fundació s'ocupa de plantar els arbres que recordaran, amb placa o sense, el fet o la persona homenatjada.

Quan Jordi Pujol explicà, al seu discurs, la seua vinculació personal a les

Pujol i Shamir, primer ministre israelià. Baix, visita a Yad Vashem, «memòria de l'holocaust».

Florenci Pujol, decidiren d'oferir uns arbres al seu record. Aquests pins —un bosquet de 50 arbres—, ja crescuts, són des d'aleshores part indestriable del gran bosc de Beth Semish, indicà, emocionat, el president.

Sobre la «mística col·lectiva» que ha mogut els israelians al llarg del procés de construcció del seu país, en parlaria posteriorment Pujol en diverses xerrades amb empresaris i polítics. També, tot i deixar ben clar que no volia immiscuir-se en afers de política interna, en la necessitat d'una prompta pau al Pròxim Orient, tema sobre el qual conversà amb Herzog i Shamir. Preguntat pels periodistes israelians, diria també que «Catalunya és un país pacífic, no violent», i assegurà que els actes violents de les darreres setmanes «han vingut tots de fora».

A menor escala, i cenyint-se a camps més concrets, els més destacats membres de la delegació catalana es dedicaren també a entrevistar-se amb els seus homòlegs israelians. Miró i Ardèvol, potser el més actiu dels consellers assistents, signà tres acords de cooperació en el terreny de la investigació, la preparació i l'equipament agrari, i encara tingué temps de comprometre el seu departament a fer una donació de mig milió de llisses per a repoblar les aigües del llac de Galilea.

Un peix, la llissa, tan poc apreciat a Catalunya com valorat entusiàsticament pels israelians, que, segons alguns

idees sionistes, que ve de lluny i és ben coneguda, no oblidà els amics que n'han estat responsables a Catalunya.

Alguns d'ells, «quasi de la família», foren els que, a la mort del meu pare,

membres de la legació catalana, «tenen una cuina correcta però encara indefinida, considerablement limitada per les normes religioses i en bona part reinventada a partir de plats típics del territori, degudament «desarabitzats». Els canapés d'embotit de vedella que se serviren després de l'actuació de Montserrat Caballé a Tel Aviv, la vesprada de divendres, causaren sensació entre els catalans.

El recital de la Caballé —mig de repertori clàssic i mig de música catalana— fou escenari, també, d'una emotiva intervenció del president Pujol. Al modern auditori de Tel Aviv, i davant de prop de cinc mil persones, el president pujà a l'escenari com havia demanat la diva, abans de començar, a fi de «presentar» Catalunya. En anglès, improvisant i amb constants referències a Pau Casals, un ídol a Israel, Pujol tractà d'explicar la seva visió d'allò que és i vol ser Catalunya. La soprano barcelonesa reblà el clau tot cantant, entre els «bisos», *l'Emigrant* i *El cant dels ocells*.

Actes emotius a banda, la major part dels assistents al viatge hi anà per feina. Com Aina Moll, que s'entrevistà amb els caps del Servei de Normalització Lingüística d'Israel, interessant-se pels seus programes d'ensenyament d'hebreu per a adults, molt desenvolupats i de tècnica acurada. L'establiment de beques per a professorat, que podrà aprendre allí aquestes tècniques d'ensenyament, aplicables després al català, és un dels resultats d'aquestes converses.

També en el terreny cultural, l'èxit de la mostra «Catalunya a Israel», i molt en especial de l'exposició sobre Dalí, ha estat valorat pels seus responsables com a «importantíssim». Aquesta ha estat la paraula, tot just després de la tornada, amb què els més destacats membres de la delegació catalana qualificaven els resultats globals del viatge. Si donar a conèixer Catalunya a Israel n'era l'objectiu, com insistien els organitzadors, «aquest ha estat aconseguit en molts aspectes». Més enllà de contractes i acords, de contactes polítics i d'intercanvis d'homenatges i opinions, el primer pont és construït. «I resta, a més del bon record, l'oferiment de Catalunya de fer de cap de pont a l'entrada d'Israel, dels seus productes, al mercat europeu, un oferiment que és una prova d'amistat i solidaritat», en paraules d'un dels més destacats visitants. Com digué un dels membres del seguici, «caldrà tornar a veure com han crescut els pins del Bosc de Catalunya a Beth Semesh». □